

В) Износъ на восъкъ.

Износъ на восъкъ отъ България е ставалъ още преди X в. Има положителни сведения, че Цариградъ е билъ презъ това време голѣмъ пазаръ на медъ отъ България.¹⁾ Не може да не се предполага, че едновременно съ него е изнасянъ и восъкъ, който билъ толкова много нуженъ на многобройнитѣ цариградски църкви и манастири. Изобилюето на медъ и восъкъ въ България презъ цѣлото средновековие се дължало отчасти на славянското население, което се занимавало твърде много съ пчеларство. Презъ 13 и 14 в. восъкътъ, който се изнасялъ отъ България — сега загора — билъ много добре извѣстенъ на близки и далечни пазари. Пегологи, италиански писателъ на 14 в., като описва търговията на земитѣ край Черно и Средиземно море, твърди, че восъкътъ изнасянъ отъ България билъ най-добрия по качество въ цѣлия Балкански полуостровъ²⁾. Това се потвърждава отъ нѣкои документи, нахождящи се въ генуезкия държавенъ архивъ. Въ книгитѣ за разносцитѣ на републиката отъ 1340 г. се вижда, че восъкътъ отъ Загора се ценилъ повече отъ този, изнасянъ отъ Пера и ималъ сравнително по-голѣмъ пазаръ въ Генуа³⁾. И отъ други извори на сжщата епоха се потвърждава, че восъкътъ, изнасянъ отъ земитѣ на Балканския полуостровъ, намиралъ сигуренъ пазаръ и въ по-малкитѣ градски републики въ Италия⁴⁾.

Сигурно е, че единъ вѣкъ по-късно, съ заселването на дубровчанитѣ въ Турция, този цененъ артикулъ на българскитѣ земи станалъ отново предметъ на постояненъ износъ за близки и далечни пазари. Първитѣ подробни сведения за този износъ датиратъ отъ 1590 г. Въ търговската книга на Рести отъ София научаваме, че за Дубровникъ се изнасялъ восъкъ отъ София и Търново. Още на стр. 8 е отбѣлявано въ края на 80-тѣхъ години на 16 в. едно салдо отъ 17,544 аспри за изнесенъ „жълтъ восъкъ“⁵⁾. Презъ м. януарий 1592 г. Рести е купилъ отъ Аврамъ Никовъ отъ Търново 72 оки жълтъ восъкъ по 30 аспри оката, или всичко за 2160 аспри⁶⁾. Презъ 1600 г. сжщиятъ Рести, въ съдружие съ другъ търговецъ, закупилъ въ София едно голѣмо количество восъкъ, повече отъ 16 кантара за 40,808 аспри. Цѣната на този восъкъ била около 58 аспри оката.⁷⁾ Този восъкъ е билъ изнесенъ впоследствие отъ Джиовани Рести въ Дубровникъ, който отъ своя страна го осигурилъ и преизнесълъ за Анкона.

¹⁾ Вж. подр. моята статия „Извѣстие за бълг. търговия въ Цариградъ презъ X в.“ въ Изв. на истор. Д-во кн. VI стр. 195 сл.

²⁾ „... Cera Zagora é la migliore cera che discenda in Romania...“ Pegolotti, Della mercatura, Firenze 1766 стр. 26.

³⁾ „... Recepimus in pani 18 cera di Zagora cantare 73 et libras 23 precio de libras 10 et soldi 5 pro cantaro in ratione dictae cere und vobis computata ripa et la tasa ascendunt in suma libre 7,597 soldi 0 denari 9“ Massaria т. I-a. 1340 ф. 23 v°. За цената на восъка отъ Пера п. т. 77 v°, 127, 132 и др. Генуезки държ. архивъ.

⁴⁾ Enrico Bensa, Francesco di Marco da Prato. Notizie e documenti sulla mercatura italiana del sec. XIV; Milano, 1928 стр. 406.

⁵⁾ „Cera giala deve dare adi ultimo Decembre (1590) aspri 17,544...“ Resti, ф. 8.

⁶⁾ „Cera giala deve dare addi 23 Genare (1592) aspri 2,160 per... oche 72 havuti da Abram Nicov da Turnovo ad aspri 30 l'occha“ п. т. ф. 43.

⁷⁾ п. т. fol. 157.